

5) діловий туризм. Латвія – країна для ділового туризму, MICE-поїздок, бізнес-зустрічей. Зручне й швидке сполучення з Росією, країнами СНД та Європою: можливість проведення різнобічних міжнародних зустрічей. Рига вже мала успішний досвід проведення серйозних міжнародних заходів світового рівня. Зокрема, вона приймала Фінал конкурсу Євробачення, Чемпіонат світу з хокею, Самміт НАТО. Столиця достатньою мірою забезпечена туристичною інфраструктурою для прийому гостей і здійснення такого роду заходів;

6) медичний туризм. Зростання медичного туризму в регіоні розпочався з 2005–2006 рр. Багато медичних центрів розраховано на прийом високопоставлених осіб і дипломатів;

7) релігійний туризм розвивається переважно за рахунок масового відвідування Гори Ісуса Хреста та Аглонської базиліки.

Серед пріоритетних напрямів розвитку туризму в досліджуваному регіоні, на нашу думку, є такі, які зображені на рис. 5.

Джерела та література

1. Лицкевич О. С. Балтийская динамика / О. С. Лицкевич // Белорус. экон. журн. – 2000. – № 3. – С.144–147.
2. Міжнародний туризм [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worldtourism.org> ; <http://u.to/rdPu>
3. Симиндей У. Латвійський вузол Балтійського транзиту / У. Симиндей // Світова економіка та багатосторонні міжнародні відносини. – 2001. – № 4. – С. 107–112.
4. Travel & Tourism Competitiveness Report 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gcr.weforum.org/ttci2011/>
5. UNWTO Tourism Highlights, 2013 Edition [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unwto.org/pub>.

УДК 910.4:796.5(48)

Н. В. Букало – студентка 5 курсу факультету міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Особливості розвитку туризму в країнах Північної Європи

*Роботу виконано на кафедрі країнознавства і міжнародних відносин СНУ ім. Лесі Українки
Науковий керівник: **І. П. Мандрик** – кандидат географічних наук, доцент кафедри країнознавства і міжнародних відносин СНУ ім. Лесі Українки*

Розглянуто особливості й чинники розвитку туризму в країнах Північної Європи. Показано роль і місце туризму в економіці країн. Охарактеризовано основні туристичні центри.

Ключові слова: туризм, види туризму, в'їзний туризм, туристичні центри, Північна Європа.

Bukalo N. V. The Development of Tourism in the Nordic Countries. The features of tourism development are considered in the Nordic countries. The role and place of tourism in the

economy. Factors of the tourism development in Northern Europe is defined. Basic tourist centers are described.

Key words: tourism, types of tourism, inbound tourism, tourist centers, Northern Europe.

Актуальність тематики дослідження. В останні роки країни Північної Європи перетворилися на потужний туристичний регіон світу, який приваблює все більшу кількість туристів завдяки унікальній природі та добре розвиненій туристичній інфраструктурі. Тому дослідження особливостей розвитку туризму в регіоні є досить актуальним питанням.

Метою дослідження є визначення особливостей розвитку туризму в країнах Північної Європи. Згідно з поставленою метою розв'язувалися такі **завдання**: розглянути чинники розвитку туризму в країнах Північної Європи; показати роль і місце туризму в економіці країн регіону; охарактеризувати основні туристичні центри окремих країн Північної Європи.

Вклад основного матеріалу. Північна Європа займає північно-західну частину Євразії. Вона охоплює країни, розміщені на Скандинавському півострові (Норвегія, Швеція), прилеглу до них Фінляндію, а також Данію й острівну Ісландію [2]. Крім географічної близькості, ці країни мають низку інших спільних рис: спільний історичний розвиток, високий рівень економічного розвитку та порівняно невелика кількість населення.

Ці країни завжди були тісно пов'язані між собою як географічно (всі вони є морськими державами й межують кордонами), так й історично: Ісландія до набуття незалежності у 1944 р. входила до складу Датського королівства; Норвегія до 1814 р. була частиною Данії, а до 1905 р. – в унії зі Швецією; Фінляндія до 1809 р. перебувала у складі Шведського королівства й до 1917 р. – Російської імперії; Швеція до 1523 р. входила до складу Датського королівства; тільки Данія завжди була незалежною державою. Тривале співіснування надало державному устрою, рівню економічного розвитку, способу життя, цінностям, переконанням, ментальності народам цих країн багато спільних рис [5].

Північна Європа має вигідне геотуристичне положення, яке характеризується такими рисами:

- межування країн регіону із Західною та Східною Європою – основними країнами-постачальниками туристів;
- вихід до морів Атлантичного (Балтійського, Північного Норвезького) та Північно-Льодовитого океану (Гренландського та Баренцового);
- розміщення на перетині важливих морських й авіаційних магістралей між Європою та Північною Америкою;
- сусідство на південних кордонах із високорозвиненими країнами Європейського Союзу (Данія, Швеція та Фінляндія є членами ЄС).

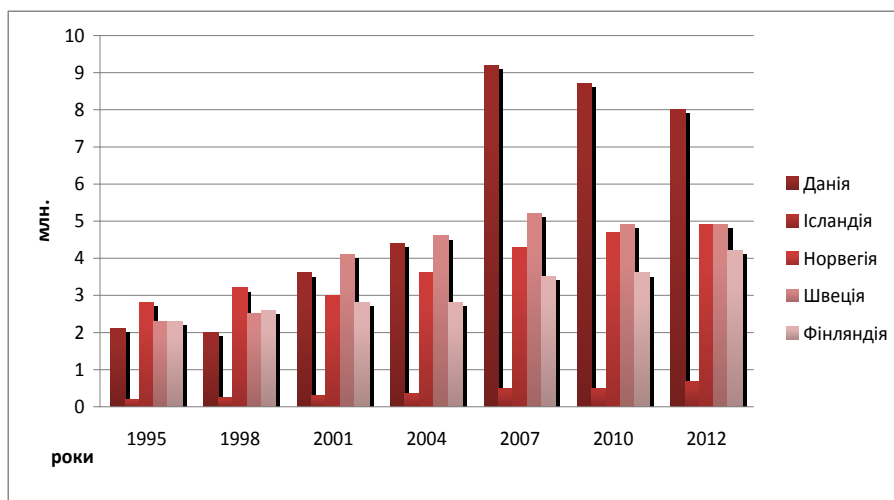
Всі країни Північної Європи мають значні ресурси для розвитку міжнародного туризму: гірські ландшафти, фіорди, умови для зимових видів спорту, прибережні острови, озерні ландшафти, заполярне літо, культурна спадщина (пам'ятки епохи вікінгів), архітектурні споруди, культурні установи.

Незважаючи на суворий клімат регіону, чисте повітря та мальовничі ландшафти приваблюють іноземних туристів, кількість яких щороку зростає (рис. 1).

Найбільша кількість туристів серед країн Північної Європи відвідує Данію – 8 млн осіб, а найменша – Ісландію (0,67 млн осіб) [6]. Проте число туристів у 2012 р., які відвідали Ісландію та Фінляндію, значно збільшилося, порівняно з 1995 р., тоді як для інших країн Північної Європи характерний спад іноземних відвідувачів, починаючи з 2007 р.

На міжнародному ринку туристичних послуг Фінляндія позиціонується як країна пізнавального та зимового лижного туризму, активного літнього відпочинку з

використанням природних ресурсів: озер, річок і лісів. На головний туристичний бренд країни перетворився Дід Мороз.

Рис. 1. Кількість іноземних туристів, які відвідали країни Північної Європи в 1995–2012 рр.

Найбільш відомими культурно-історичними туристичними об'єктами Фінляндії є стара частина міста Раума, фортеця Суоменлінна в Гельсінкі, церква в місті Петаяйвесі, поховальний комплекс бронзової доби Саммаллахденмякі. Для залучення туристів широко використовуються подієві ресурси: фольклорні, гастрономічні та лижні фестивалі й свята, змагання з рибалення, регати та багато іншого [1].

Розвиток туристичної індустрії Швеції базується на використанні природних ресурсів, допоміжну роль виконують суспільні та подієві. Швеція пропонує як літній пляжно-купальний відпочинок на узбережжі морів та озер, так і лижні курорти. Серед останніх виділяється Оре. За високу технічну оснащеність і якість обслуговування цей курорт часто називають «Скандинавськими Альпами». В Оре неодноразово проводилися спортивні змагання світового рівня.

Подорожі норвезькими фіордами останнім часом перетворилися в Європі на модний вид туризму. Норвезькі фіорди – глибоководні затоки Атлантичного океану, які глибоко вриваються у суходіл серед стрімких скель і високих гір із льодовиками на вершинах та водоспадами. Фіорди були сформовані льодовиками, які протягом тривалого часу вривалися у тверді скелі.

Найкращим місцем для подорожі фіордами вважається ганзейський Берген – Норвегія в мініатюрі, столиця королівства тролів і мальовничих ландшафтів. У Бергені туристи можуть відвідати набережну, давню фортецю Бергенхус – першу столицю Норвезького королівства, маєток «Пагорб Тролів», стати учасниками фольклорних фестивалів.

Популярна туристична дестинація – Лофотенські острови, які входять до складу Норвегії й часто називають «Лофотенською стіною». Вони знамениті своїми високими горами, красивими бухтами та дикими прибережними пейзажами.

Туризм в Ісландії пов'язаний, насамперед, зі спостереженням за життям птахів і китів у природних умовах, із лижним туризмом, із риболовлю, з оглядом природних визначних пам'яток: льодовиків, фіордів, каньйонів, вулканів, гейзерів. Сірчиста вода гейзерів – основа для розвитку лікувально-оздоровчого туризму. Найбільшу зацікавленість у туристів викликають вулкан Снайфедльсйокудль, висота якого становить майже 1,5 км, національний парк Йокульсаарглюфур, льодовик Ватнайо-Кудла, водоспади Скогафосс і Селья-ландфосс [3].

Основні визначні пам'ятки Данії зосереджені у столиці королівства – Копенгагені. В історичному центрі міста, біля ратуші, стоїть пам'ятник, можливо найбільш відомому данцю, великому казкарю Гансу Крістіану Андерсену, а на вході до Копенгагенської гавані – всесвітньо відома скульптура Русалочки, героїні казки Андерсена, яка стала символом міста. Серед визначних пам'яток столиці Данії особливо слід відзначити палацові комплекси Амалієнборг і Росенборг, де експонується колекція фарфору, дорогоцінностей і прикрас королівської сім'ї. Столиця багата музеями: Державний музей мистецтв, де зберігаються полотна Рубенса, Рембрандта, Матісса; Музей Торвальдсена з унікальним зібранням скульптур; Національний музей, де зібрані свідчення найголовніших історичних подій, що відбувалися у королівстві; Нова гліптотека Карлсберга – художній музей, заснований відомими данськими пивоварами; Музей Ордрупгард із чудовою колекцією імпресіоністів та низка інших.

До списку об'єктів спадщини ЮНЕСКО зараховано 24 об'єкти, розміщені у цьому регіоні:

– у Данії (3) – Еллінг із рунічним камінням і церквою, церква XI ст. в Роскіллі, замок Кронборг;

– у Норвегії (4) – дерев'яна церква в Урнесі (XI ст.), Берген часів Ганзи, неолітичні наскельні зображення в Альті тощо;

– у Фінляндії (5) – Стара Раума, фортеця в Суоменлінні (Свеаборг), старовинна церква Петаявесі, ділянка лісу і лісопилка у Верлі тощо;

– у Швеції (12) – королівський палац Дротнігхольм, поселення вікінгів Бірка та Навгарден, наскельний живопис Танума, залізні заводи Енгельсберга, Вісб'ю – місто Ганзи, Лапландська зона, сільська церква біля Лулео, мідні копальні Фалуна та ін. [4].

Скандинавські країни є досить привабливим регіоном для туристів. Так, наприклад у Фінляндії, внаслідок розвиненої інфраструктури, у туристів користуються найбільшим попитом сімейні тури. І лише 10 % іноземних туристів у Фінляндії обирають спортивний (гірськолижний) вид відпочинку. Інші скандинавські країни – Швеція та Норвегія – залишаються районами розвитку індивідуального туризму.

Однак, країни Північної Європи не відрізняються високим рейтингом відвідувань туристів. Статистичні дані свідчать, що жодна з країн не входить до 15 найбільш популярних у туристичному плані країн світу.

Висновки. Таким чином, країни Північної Європи володіють значними рекреаційними ресурсами (сприятливий клімат, мозаїчний рельєф, цікава історична та культурна спадщина тощо), які повною мірою використовуються. Північна Європа приваблює туристів переважно з європейських країн завдяки високому рівню розвитку культурно-пізнавального, лікувально-оздоровчого, екскурсійного та спортивного туризму. Останнім часом збільшується притік іноземних туристів із країн Центрально-Східної Європи.

Джерела та література

1. Галаджій О. Фінляндія. Невимовна екзотика або що таке Саарівелька? / О. Галаджій // Міжнародний туризм. – 2010. – № 5. – С. 40–43.

2. Країни Північної Європи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrmap.su/uk-g7/843.html>

3. Кузнецов А. Е. История Норвегии. От викингов до наших дней / А. Е. Кузнецов. – М. : Изд-во «Весь Мир», 2003. – 516 с.

4. Мальська М. П. Туристичне країнознавство. Європа / М. П. Мальська, М. З. Гамкало, О. Ю. Бордун. – К., 2009. – С. 42-46.

5. Північна Європа [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%96%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%84%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B0

6. Показники світового банку. Туристи – прибуття [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.google.com.ua/publicdata/explore?ds=d5bncppjof8f9_&met_y=sp_pop_totl&idim=country:NOR:SWE:FIN&hl=uk&dl=uk#!ctype=l&strail=false&bcs=d&nselm=h&met_y=tourists&fdim_y=arrivals_departures:1&scale_y=lin&ind_y=false&rdim=region&idim=country:NOR:SWE:FIN:ISL:DNK&ifdim=region&hl=uk&dl=uk&ind=false.

УДК 910.4:796.5(4-13)

В. О. Путила – студентка 4 курсу факультету міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Особливості геотуристичного положення Південноєвропейського туристичного району

*Роботу виконано на кафедрі країнознавства і міжнародних відносин СХУ ім. Лесі Українки
Науковий керівник: Г. В. Копачинська – кандидат географічних наук, доцент кафедри країнознавства і міжнародних відносин СХУ ім. Лесі Українки*

Стаття присвячена геотуристичному положенню Південноєвропейського туристичного району. Проаналізовано геотуристичне положення Південноєвропейського туристичного району, його позитивні та негативні риси. Охарактеризовано головні природно-кліматичні, історико-культурні та соціально-економічні передумови розвитку міжнародного туризму в цьому районі.

Ключові слова: туризм, геотуристичне положення, Південноєвропейський туристичний район.

Putyla V. O. Features of Geotourist Position of Southern European Tourist Region.

The article is dedicated to the consideration of geotourist position of southern European tourist region. There is an appraisal of geotourist position of southern European tourist region and its positive and negative features in it. The article analyzes the main climatic, historical-cultural and socio-economic conditions of international tourism in this region.

Key words: tourism, geotourist position, Southern European tourist region.

Південноєвропейський туристичний район є одним із провідних центрів розвитку туризму. **Актуальність** дослідження зумовлена тим, що аналіз геотуристичного положення Південноєвропейського туристичного району є важливим завданням у процесі вивчення особливостей, проблем та перспектив розвитку туризму в ньому.

Мета дослідження – виявити особливості геотуристичного положення Південноєвропейського туристичного району.

Завданням дослідження є оцінка геотуристичного положення Південноєвропейського туристичного району, аналіз його позитивних та негативних рис.

Результати дослідження. Геотуристичне положення – це положення географічного об'єкту (окремої культурно-історичної пам'ятки, поселення, країни,